

ПРИМЕРИ КРШЕЊА ЕТИЧКИХ ПРАВИЛА ПРИЛИКОМ ИЗВЕШТАВАЊА У МАКЕДОНСКИМ МЕДИЈИМА

1. Анализа случаја: Неприкладна терминологија

Интернет-страница једног од најутицајнијих и најгледанијих телевизијских канала у Македонији (са највећим рејтингом), објавила је сторију у којој се каже да је градоначелник Струмице ухапшен заједно са петоро саветника. Извештај је тврдио да је њих полиција ухапсила због корупције у пословима из области грађевине. На интернет-станици било је указано да су „ухапшене особе доведене у суд и да је судски поступак отпочет“. Истина је да је ове особе полиција привела, али не и да их је ухапсила.

Упутство: Будите потпуно сигурни да знате значење економских, политичких, правних и осталих стручних термина које користите у својим извештајима због тога што ове термине морате користити на одговарајући начин. Ако користите неприкладне термине, онда погрешно информисете јавност и изазивате збуњеност. Ово се такође рефлектује и на вас као новинара.

2. Анализа случаја: Темељна провера чињеница

Једна македонска интернет-страница, 19. јула 2008. године, објавила је: „Од почетка наредне седмице, када ступа на снагу нови закон, продаја алкохолних пића биће дозвољена једино радњама које поседују дозволу“. У ствари, промена Закона о продаји алкохолних пића, требала је да ступи на снагу 1. септембра 2008. године, шест недеља касније.

Упутство: Увек темељно проверите чињенице. Репортер мора бити веома пажљив приликом прикупљања информација. Сваку информацију проверите најмање два пута. Ако је први извор пренео информацију усним путем, проверите дали је иста негде записана, или се консултујте са релевантним експертом. Дајте све од себе како би се уверили да је оно што објављујте истина.

3. Анализа случаја: Употреба увредљиве терминологије

Једна македонска интернет-страница објавила је следећи наслов: „Молимо Рома да не раде циганске ствари“. Напис се односио на двојицу младих Рома који су извршили убиство другог Рома, који је радио у иностранству. Претпоставка је била да су убице тражиле новац, међутим у новчанику човека нису нашли ништа, па су га убили. Наводно су од њега

узели цигарете и упаљач, па су затим побегли. Реч „цигани“ је увредљива реч у македонском друштву због предрасуда и због тога што ромско становништво преферира назив Роми уместо Цигани. Бројне непрофитне организације које представљају ромско становништво описале су овај напис као дискриминаторски.

Упутство: Будите неутрални и прецизни у избору речи, термина и фразе. Будите пажљиви и избегавајте увреде.

4. Анализа случаја: Избегавање стереотипа и предрасуда

Једна македонска интернет-страница објавила је сторију о кафићу у центру Скопља, који је одбио да прими 11 младих Рома. Менаџер је објаснио: „Извините, али не примамо Роме, јер ће то уништити репутацију бара.“ Македонски министар финансија је позвао једанаесторо младих Рома да заједно попију кафу у истом кафићу следећег дана. Менаџер је дозволио да уђу и Роми.

Упутство: Поставите етничка питања у контекст других друштвених проблема – социјалних, политичких, економских. Претходно, оставите на страну властите предрасуде и избегавајте стереотипе.

5. Анализа случаја: Одговарајуће фотографије

Једна интернет-страница је објавила фотографије 15-годишње манекенке са раскопчаном кошуљом. Интернет-страница није желела да преузме одговорност за приказивање еротских фотографија будући да је фотосесију урадила агенција и да је објављивање фотографија било уз дозволу мајке девојнице и агенције за фотомоделе. Остале интернет-странице су критиковале ову одлуку, али су такође објавиле фотографије. Сlike су биле приказане на почетној страници више интернет-страница

Упутство: Новинар мора да обезбеди одговарајуће фотографије које представљају причу и истину без да при том прослави или комерцијализује причу. Једино тако ће изабрати прави смер. Опет, увек проверите дали ће објављена ствар бити од интереса за јавност.

6. Анализа случаја: Заштита података деце

Једна македонска интернет-страница је објавила чланак везан за малолетника који је злоупотребљавао свог рођака. У чланку је била објављен узраст малолетника, име и прво слово презимена, насеље у граду у коме живи, као и фотографија породичне куће, где је силовање

извршено. Интернет-страница је објавила и иницијале жртве и име његове мајке.

Упутство: Новинари не треба да објављују имена или друге информације које могу открити идентитет деце која су извршиоци или жртве сексуалне злоупотребе или малолетничке деликвенције.

7. Анализа случаја: Заштита приватности

Једна македонска интернет-страница је објавила да је полиција привела 40 људи, запослених на путарини, који су били осумњичени за узимање мита у вредности од 5 милиона евра. На интернет-страници су биле објављене фотографије двојице маскираних и наоружаних полицајаца, који су окривљене изводили из суда. Лица двојице осумњичених, била су видљива. Скоро годину дана касније, случај још није био доказан.

Упутство: Окривљена особа не сме бити проглашена за криву, пре него што то уради суд. Новинари треба да заштитите приватни живот особе, њен интегритет, достојанство и нелагодност због неоправданих и сензационалних излагања и сугестија да су починиоци криминалних дела. Извештаји не смеју садржати мишљења која су резултат наводног криминалног дела и морају заштитити окривљене и изнети детаље тек пошто суд донесе одлуку.